

Antti Maunuksela

VALTAALASTA VUOSALMELLE

Juho Maunukselan varusmiespalvelus ja sota-aika

Antti Maunuksela

Valtaalasta Vuosalmelle

Juho Maunukselan
varusmiespalvelus ja sota-aika

Suomen Valkoinen Kaarti

Jalkaväkirykmentti 23

Sotavankileiri 14

Jalkaväkirykmentti 49

© 2021 Antti Maunuksela

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-5112-1

Juho-Paapalle ja Matti-isälle

”Joukkoa, johon kuulun sekä paikkaani siinä, en jätä missään tilanteessa, vaan niin kauan kuin minussa voimia on, suoritan saamani tehtävän loppuun.”¹

¹ Kohta sotilasvalan kaavasta.

Sisällysluettelo

ESIPUHE	1
PROLOGI	3
ASEVELVOLLISUUS	5
SUOMEN VALKOINEN KAARTI	5
VARUSMIEHENÄ.....	7
<i>Kaartilaisen päiväohjelma</i>	7
<i>Parolan leiri</i>	9
RESERVILÄINEN	11
KERTAUSHARJOITUKSET	11
YLIMÄÄRÄISET HARJOITUKSET	13
JR23 MUODOSTETAAN.....	13
KARJALAN KANNAKSELLE	20
<i>Unnunkoski</i>	21
<i>Konnitsa</i>	22
<i>Montrua</i>	22
TALVISOTA	24
SAAPRU.....	24
TAIPALE.....	24
<i>Joululukuu</i>	25
<i>Joulukuun partioretket</i>	34
<i>Tammikuu</i>	37
<i>Helmikuu</i>	42
ÄYRÄPÄÄ – VUOSALMI	51
HAAVOITTUMINEN	62
JATKOSOTA	73
SOTAVANKILEIRI 14	74
SIVILITÖISSÄ 1942 – 1944	79
PERHE.....	80
KESÄ 1944.....	81
<i>Täydennyksenä Kannakselle</i>	81

<i>Äyräpää-Vuosalmi kesä-heinäkuussa 1944</i>	<i>88</i>
<i>10./JR49 Äyräpään sillanpäässä 28.6 – 5.7.1944</i>	<i>90</i>
<i>Kaatuminen.....</i>	<i>96</i>
<i>12.Kaatuneiden evakuoimiskeskus</i>	<i>97</i>
<i>JR49:n tappiot kesä-heinäkuussa 1944.....</i>	<i>100</i>
EPILOGI.....	106
LÄHDELUETTELO	109

Esipuhe

Juho-paappa oli pitkään vain vanha valokuva kirjahyllyssä ja hiljalleen sammaloituva kiviristi Isonkyrön sankarihautausmaalla. ”Kaatunut jatkosodan aikana Äyräpäässä 5.7.1944”, oli pitkään ainoa tieto mitä hänen sodistaan tiesin. Vuosituhannen alussa heräsi kuitenkin kiinnostus ottaa selvää isoisien sotataipaleista. Millainen oli Juho Maunukselan maailma? Missä hän kävi sotaväen? Mitä hänelle tapahtui talvisodassa? Mitä tapahtui jatkosodassa? Missä hän haavoittui talvisodassa? Kuinka hän haavoittui? Missä hän kaatui?

Tutkimusten tekeminen on jatkuvaa tiedon etsintää, tietojen yhdistelemistä ja analysoimista. Tietoa on etsittävä kaikkialta. Usein on kamppailtava turhatumista vastaan, kun pitkällisen tutkinnan ja etsimisen jälkeen ei käteen jää juurikaan uutta tietoa. Mutta onneksi joskus, usein yllättäen, jokin yksittäinen tiedon murunen löytää paikkansa ja sen kautta rakentuukin uusi löydös. Pala palalta pienistä yksityiskohdista rakentuu kokonaisuuksia ja yksittäiset asiat löytävät paikkansa. Ja niin vanhan valokuvan ja kiviristin väliin piiloutuneet asiat heräävät eloon kertomaan tarinaansa.

Toukokuussa 2001 tein ensimmäisen matkan Karjalankannakselle. Matkalla kävin isäni kanssa Juhon taistelupakoilla Taipaleenjoella ja Äyräpäässä. Matka avasi uuden vaiheen tutkimuksissa. Kirjallisen tutkimuksen ohelle tulivat vuosittaiset matkat taistelupaikoille. Tutkimusmatkat autenttisilla taistelupaikoilla ovat olleet itseleni erittäin vahvoja kokemuksia. Niiden avulla historian kirjoitukset aukeavat aivan uudella tavalla. Taistelupaikat, kuten Terenttilä, Vuosalmi, Äyräpää ja lukuisat muut, saavat kasvonsa ja ne kertovat ainutlaatuiset tarinansa omalla koskettavalla tavallaan.

Ne tarinat ovat kuiskauksia tuulessa. Ne ovat sodan jättämiä arpia puissa, kivissä ja hiljalleen häviäviä taistelukaivantoja. Ne ovat muistutuksia sodan valtavasta inhimillisestä tragediasta ja kauheudesta. Ne ovat kaikuja toteutumattomista haaveista ja tulevaisuuden suunnitelmista. Ne ovat huokauksia pohjattomasta ikävästä niitä kohtaan, jotka eivät koskaan palanneet.

Tämä kirja syntyi näistä tarinoista ja kirjoitetusta tiedosta. Ja vaikka tässä kirjassa päähenkilö on Juho Maunuksela, tämä voisi olla kirja kenestä tahansa suomalaisesta miehestä tai naisesta, joka pitää paikkansa ja suorittaa saamansa tehtävän loppuun saakka, niin pitkään hänessä voimia on.

Isäpäivänä

Tampereella 14.11.2021

Antti Maunuksela

Prologi

Juho Evert Maunuksela syntyi Isonkyrön Valtaalan kylässä Suomen suuriruhtinaskunnassa 10.9.1908 maanviljelijäpariskunnan Johan (Juho) ja Maria (os. Liimakka) Maunukselan toisena lapsena.

Juhoa ennen oli syntynyt Aili (synt. 29.9.1907). Ailin ja Juhon lisäksi Maunukselan lapsikatraaseen kuuluivat Aarne (synt. 9.3.1910), Lauri (synt. 20.3.1912), Tauno (synt. 16.1.1914), Anja (synt. 11.8.1917), Sauli (synt. 30.9.1919) ja Erkki (synt. 4.4.1924). Nuorimmainen Erkki kuoli alle kahden vuoden ikäisenä 23.9.1925.

Juhon isä oli lähtenyt Amerikkaan vuonna 1902 tai 1903, ja palannut takaisin muutamien vuoden kuluttua. Johanin Amerikan matkasta ei ole säilyneenä muuta viranomaistietoa, kuin hänen passitietonsa. Niiden mukaan passi oli myönnetty 16.12.1902² ja se oli voimassa kolme vuotta. Amerikassa oleskelusta tiedetään, että hän työskenteli ainakin kaivoksessa. Palattuaan takaisin Suomeen ja Isonkyröön, hän osti matkallaan tienaamilla rahoillaan tilan Valtaalasta. Valtaalan kylä oli Amerikan kävijöiden suosiossa, sillä kylän taloista vain kahta ei ollut lunastettu Amerikan matkoilta saaduilla rahoilla³.

Elämä Valtaalassa oli maataloustöiden värittämää. Töitä tehtiin heti pienestä pitäen ja jokainen osallistui talon töihin omalla tavallaan. Töiden lisäksi käytiin koulua ja harrastettiin monipuolisesti. Harrastusten osalta Juho vaikuttaa olleen varsin aktiivinen. Hänen tiedetään olleen mukana ainakin teatteritoiminnassa ja voimistelussa. Voimistelun ohjaajana toimi aktiivisesti opettaja Paavo Saari.

Kuva 1 Juho Maunuksela ja Uuno Mäki joskus 1920-luvun alkupuolella. (kuva: Antti Maunukselan kokoelma)

² Siirtolaisinstituutin siirtolaistietokanta. <https://siirtolaisrekisteri.siirtolaisuusinstituutti.fi>

³ Sivu 79. Valtaala ennen ja nyt. Valtaalan historiapiiri 2001.

Kuva 2 Valtaalan kylän nuoria miehiä vuonna 1925. Juho Maunuksela kuvassa ensimmäinen vasemmalta alarivissä. Keskellä alarivissä on Juhon Aarne-veli.⁴

Kuva 3 Isonkyrön Ylipään nuorisoseuran voimistelijoukkue noin vuonna 1934. Joukkueen johtaja opettaja Paavo Saari keskellä. Juho Maunuksela on toinen oikealta. Kolmas vasemmalta on Uno Mäki.⁵

⁴ Kuva sivulta 82, Valtaala ennen ja nyt. Valtalaan historiapiiri 2001.

⁵ Kuva sivulta 178, Valtaala ennen ja nyt. Valtalaan historiapiiri 2001.

Valtaalasta Vuosalmelle on kuvaus isokyröläisen Juho Maunukselan varusmiespalveluksesta ja sota-ajasta.

Juho Maunuksela suoritti asevelvollisuutensa Suomen Valkoisessa Kaartissa vuosina 1929 - 1930. Talvisodassa hän taisteli Jalkaväkirykmentti 23:n riveissä Taipaleenjoella, jossa haavoittui vaikeasti. Jatkosodassa hän palveli vanginvartijana Sotavankileiri 14:ssä vuoden 1941 loppuun saakka, jonka jälkeen hänet vapautettiin palveluksesta. Kesällä 1944, suurhyökkäyksen alettua Kannaksella, hänet määrättiin täydennysmieheksi Jalkaväkirykmentti 49:ään.